

SKÚŠOBNÝ PORIADOK PRE BRLOHÁRENIE

1. Všeobecné ustanovenia

Účelom skúšok v brlohárení je posúdiť vrodené vlohy a pripravenosť brlohárov pre prácu v prirodzených brlohoch za účelom tlmenia besnoty líšok.

Skúšobný poriadok pre brlohárenie je zostavený tak, aby umožňoval objektívne posúdiť schopnosti brlohárov pri práci so škodlivou zverou a súčasne aby v maximálnej miere zabezpečoval šetrné zaobchádzanie s ňou. Pri skúškach brlohárov sa môže používať len jeden druh škodlivej zveri, a to líška.

Skúšky v brlohárení môžu usporadúvať len organizácie SPZ. Na skúškach sa môžu zúčastniť jedince staršie ako 12 mesiacov. Pes sa môže na skúškach zúčastniť najviac tri razy, pričom na každých skúškach môže štartovať dva razy, vždy však na inú líšku, alebo len dovtedy, kým nezíska 2 razy I. cenu (spolu maximálne 6 štartov), (neplatí to pre vyššie typy skúšok).

Skúšanie jedného psa trvá 10 minút, ak pes uchopením alebo vyhnáním líšky z brloha neukončil prácu skôr. Psa možno odvolať zo skúšok len vtedy, ak rozhodca i vodič usúdia, že je vážne poranený alebo ohrozený.

Poradie skúšaných psov sa žrebuje pred otvorením skúšok.

Okrem skúšok v brlohárení sa môžu každý rok organizovať maximálne jedny celoštátne a jedny medzinárodné skúšky v brlohárení. Chovateľské kluby, ktoré združujú plemená brlohárov, môžu každý rok usporiadať jedny celoštátne, resp. medzinárodné skúšky v brlohárení. Na všetkých vyšších typoch skúšok sa posudzuje podľa skúšobného poriadku pre celoštátne skúšky v brlohárení.

Na skúškach v brlohárení môže štartovať maximálne 25 psov a posudzujú ich dvaja rozhodcovia, z ktorých jeden je hlavný, prípadne jeden rozhodca a jeden čakateľ. Na celoštátnych a medzinárodných skúškach sa môže zúčastniť maximálne 120 psov – skúša sa v dvoch brlohoch (60 na jeden brloh). Na celoštátne a medzinárodné skúšky sa delegujú traja rozhodcovia pre každý brloh, pri skúšaní v dvoch brlohoch sa deleguje hlavný rozhodca navyiac.

Na všetkých typoch skúšok platí zákaz fotografovania a filmovania; Okrem vodičov psov, rozhodcov a usporiadateľov sa na nich môže zúčastniť len odborne kvalifikovaná verejnosť, za čo zodpovedajú usporiadateľ a hlavný rozhodca.

2. Brloh, škodlivá zver, brlohmajstri

Brlohárenie sa skúša v umelom brlohu. Brloh má byť postavený na rovine alebo na miernom svahu na tienistom mieste, podľa možnosti v lese. Jeho tvar a rozmery musia zodpovedať pripojenému plániku. Brloh má výšku 20 cm, šírku 18 cm, prvý kotol má rozmery 45x45 cm, ďalšie dva 60x60 cm, všetky kotly majú výšku 20 cm. Brloh má dva spády, komín, prešmyk a zúženie na 16 cm v dĺžke 50 cm. Bočné steny môžu byť z tehál, kamenného muriva, betónu alebo z dosák a sú zapustené do zeme tak, aby povrch brloha bol na úrovni terénu. Brloh má strop z dosák, zostavených vo vhodných dieloch a utesnených tak, aby do uzavretého brloha nevnikalo svetlo a aby sa mohol na ktoromkoľvek mieste rýchle otvoriť. Dno brloha musí byť prirodzené, zemité. V brlohu nesmú byť nikde ostré rohy. Kotly a 50 cm úsek brloha medzi II. spádom a II. kotlom sa musia dať uzavrieť zástrčkami zo silného plechu pre uzatvorenie líšky. Zástrčka pri I. kotle smerom k vchodu musí byť mrežová. Pred I. kotlom je 70 cm dlhá rovinka.

Po oboch stranách brloha – vo vzdialenosti 1 m od jeho okrajov, treba vyznačiť pásmo, do ktorého nie je dovolené vstupovať počas skúšania psa. Priestor okolo brloha musí byť oplotený. V blízkosti posledného kotla treba umiestniť vhodnú nádobu s čistou vodou na odoberanie zveri držanej psami. Ďalej musia byť k dispozícii kliešte, vidlice, prípadne podberák. Na chytanie vyhnanej zveri musí byť pri každom brlohu vybudované chytacie zariadenie (rukávník), najlepšie v rohu najbližšom k vchodu do brloha.

Pre zistenie polohy psa a zveri sa môže použiť signalizačné zariadenie.

Pred otvorením skúšok musí rozhodca preveriť, či je brloh vyhovujúci, či zodpovedá tomuto skúšobnému poriadku a či sú splnené všetky podmienky pre nerušený priebeh skúšok. Prípadné nedostatky musia usporiadatelia ihneď odstrániť.

Usporiadajúca organizácia je povinná zabezpečiť dostatočné množstvo zdravých, vyspelých a veterinárnym predpisom zodpovedajúcich líšok, a to na skúšky v brlohárení 1 líšku pre 4 psov, na vyššie typy skúšok 1 líšku pre 3 psov. Okrem toho musí byť 50 % líšok z celkového počtu navyiac pripravených ako náhradné.

Usporiadatelia musia zabezpečiť tiež veterinárnu prehliadku psov a líšok pred otvorením skúšok a nepretržitú veterinárnu službu počas celého brlohárenia, ako aj zdravotnú službu pre prípadné ošetrovanie poranených osôb. Psy musia byť očkované proti besnote najmenej tri týždne a najviac dvanásť mesiacov pred skúškami. Záznam o tom musí byť uvedený vo veterinárnom preukaze. Všetky líšky musia mať očkovacie preukazy a musia byť preočkované proti besnote každých dvanásť mesiacov. Líšky sa môžu použiť pri brlohárení najskôr dva mesiace po očkovaní. V prípade, ak líška uhynie alebo je utratená, usporiadateľ nevráti očkovací preukaz majiteľovi, ale veterinárnej službe na znehodnotenie.

Usporiadajúca organizácia je ďalej povinná zabezpečiť vhodný oplotený priestor v tieni pre umiestnenie líšok, dostatočne ďaleko od brloha, dostatok krmiva a vody a minimálne jednu osobu ktorá sa po celý čas o líšky stará. Počas skúšok musí byť zver pripravená vo vhodných debničkách, položených na vyvýšenom mieste v tieni neďaleko brloha. Debničky s líškami pred otvorením skúšok očisluje jeden z rozhodcov za účasti zástupcov vodičov. Striedanie zveri určenej jednotlivým psom sa musí zachovať podľa poradových čísel.

Na skúškach v brlohárni sa líška musí vymieňať zásadne po každom treťom psovi, ak ju predtým niektorý pes neuchopil. Ak ju však už pes uchopil, musí sa vymeniť a pre ďalšieho psa sa použije ďalšia líška v poradí. Poranená líška sa nahradzuje náhradnou líškou podľa poradia, a nesmie sa už na skúškach použiť.

Na pokyn rozhodcu, asi po dvoch hodinách skúšania, musí sa brloh vyvetrať a upraviť. Menšie úpravy brloha robia brlohmajstri vždy pred vpustením ďalšieho psa. Počas práce psa sa akákoľvek úprava brloha môže robiť len výnimočne, so súhlasom hlavného rozhodcu.

Na skúškach v brlohárni musia byť vždy dvaja a na celoštátnych skúškach traja brlohmajstri pre každý brloh. So zverou manipulujú vždy len oni. Ich úlohou je pripraviť brloh i zver na brlohárne a sledovať pokyny rozhodcov, prípadne vodiča skúšaného psa. Ak pes uchopí líšku, na pokyn vodiča psa alebo rozhodcu brlohmajstri otvoria brloh a na ďalší pokyn rozhodcu odoberú zver. Na žiadosť vodiča môže jeden z brlohmajstrov odobrať a oddeliť psa od zveri. Pes a líška sa oddeľujú zásadne vo vode.

So zverou sa musí zaobchádzať šetrne a humánne. Za prácu brlohmajstrov a zaobchádzanie so zverou zodpovedá hlavný rozhodca, ktorý má tiež právo kedykoľvek skúšky prerušiť.

3. Posudzovanie na skúškach v brlohárni (BL)

Pri brlohárni sa vypúšťa pes od nohy vodiča asi meter od vchodu do brloha. Pri skúšaní môže vodič povzbudzovať psa len dovtedy, kým nevojde do brloha celým telom, a to aj vtedy, ak predtým brloh opustil. Počas skúšobného času môže pes opustiť brloh najviac tri razy, ak ho z brloha nevytlačila líška. Za opustenie brloha sa považuje vybehnutie psa z brloha, ak už predtým doň vošiel, a treba ho pobádať k opätovnému vráteniu sa. Za opustenie brloha sa nepovažuje počiatočné "pumpovanie", čo posúdi rozhodca. Pes musí vbehnúť do brloha do troch minút od povelu rozhodcu a po opustení brloha sa musí vrátiť späť do jednej minúty.

Pri otvorení skúšok a pri každej výmene zveri sa vpúšťa líška vždy vchodom do brloha, Obidve zástrčky, uzatvárajúce líšku v II. kotle, sa vytiahnu súčasne na povel rozhodcu na vpustenie psa do brloha. Ku vchodu do brloha sa počas brlohárne nesmie prikladať debnička, v ktorej bola líška. Vchod do brloha i priestor pred ním musia byť po celý čas skúšania psa voľné a opticky oddelené od priestoru pre divákov.

Ak pes líšku v brlohu uchopí, vodič zahlási držanie slovom "drží". Súčasne dáva povel "otvoriť". Ak nekáže otvoriť brloh do 20 sekúnd po povele "drží", brlohmajstri ho otvoria na pokyn rozhodcu. Ak vodič do 20 sekúnd zahlási "pustil", pokračuje sa v skúšaní s rovnakými podmienkami ďalej. Ak hlási držanie (chvat), a po otvorení brloha pes líšku nedrží, z disciplíny odvaha sa hodnotí známku 0 a na skúškach neobstál.

Vodič musí rozhodcom oznámiť každý chvat. Ak vodič chvat nehlási, a rozhodca nadobudne presvedčenie, že pes zver drží, alebo že môže dôjsť k poraneniu psa či líšky, prikáže brloh otvoriť. Podľa vlastného uváženia môže dať rozhodca otvoriť brloh aj pred uplynutím 20 sekúnd po povele „drží“. Ak pes pri otvorení brloha hlavným rozhodcom líšku pustí, hodnotí sa jeho výkon podľa spôsobu práce pred otvorením brloha. Líšku možno psovi odobrať až na pokyn rozhodcu. Počas práce psa musí byť pri brlohu i v jeho bezprostrednej blízkosti ticho a pokoj. Usporiadatelia sú zodpovední za zabezpečenie disciplíny divákov za ohradou brloha. Pri práci psa nesmie byť nikto pri brlohu bližšie ako 1 meter. V odôvodnených prípadoch možno brloh prekročiť, nie však bližšie ako 4 m od pracujúceho psa.

V ohraničenom priestore brloha sa počas skúšok môžu zdržiavať iba rozhodcovia, brlohmajstri, zapisovateľ, vodič psa a vždy len jeden pes. Iné osoby môžu do tohto priestoru vstúpiť len výnimočne, so súhlasom hlavného rozhodcu.

4. Posudzovanie na celoštátnych skúškach (CSBL)

Na celoštátnych skúškach sa posudzujú jazvečiky a teriéry osobitne.

Poradie skúšaných psov sa určí žrebovaním pred otvorením skúšok a zároveň sa vyžrebuje zver, ktorú predtým očíslovala komisia. Na poradí čísiel zveri sa nesmie nič meniť, aj keď sa niektorý zo psov s vyžrebovaným číslom na skúškach nezúčastní. Zver žrebuje vodič psa s číslom žrebu 1. Celoštátne skúšky sa môžu konať jednokolovo, alebo dvojkolovo, v tom prípade však s dvoma rôznymi líškami.

Skúšanie jedného psa trvá 10 minút, o prípadnom skrátení skúšobného času rozhodne hlavný rozhodca po dohode s usporiadateľmi. Líška sa umiestni v brlohu medzi II. kotlom a II. spádom tak, aby hlavou smerovala oproti psovi. Obidve zástrčky uzatvárajúce líšku sa vytiahnu súčasne na povel rozhodcu na vpustenie psa do brloha. Odvtedy sa meria čas. Ďalej pes pracuje ako pri obvyklých skúškach v brlohárni.

Vodič musí rozhodcom oznámiť každý chvat. Ak vodič chvat nehlási, a hlavný rozhodca nadobudne presvedčenie, že pes zver drží, alebo že môže dôjsť k poraneniu psa či líšky, má právo dať otvoriť brloh. Ak pes po otvorení brloha líšku pustí, hodnotí sa jeho výkon podľa spôsobu práce pred otvorením brloha. Hlavný rozhodca môže umožniť vodičovi náhradný štart, ak pes v čase otvorenia brloha zver vyháňal.

Za najlepší spôsob práce psa sa považuje vyhnanie alebo uchopenie líšky za hrdlo, uchopenie líšky bočným chvatom, tylovým chvatom alebo za hlavu (patrí sem aj uchopenie líšky zhora za hornú čelusť alebo zospodu za dolnú čelusť). Uchopenie akýmkoľvek chvatom, ak pes líšku z brloha vytiahne, sa takisto hodnotí známku 4 z odvahy.

Čas chvatu sa počíta od okamihu, keď vodič psa zahlási "drží". Pri vyhnaní alebo vytiahnutí líšky sa počíta čas dovtedy, kým sa neobjaví akákoľvek časť tela líšky vo vchode do brloha.

Poradie psov po skončení skúšok sa určí takto:

1. Vyhnanie a držanie s chvatom za hrdlo podľa dosiahnutého času. V prípade rovnakého času má prednosť vyhávač.
2. Držanie líšky za bok
3. Držanie líšky za tylo
4. Chvat za hlavu
5. Nedokončené vyhánanie
6. Papuľa v papuli
7. Chvat za prvú polovicu tela
8. Chvat za druhú polovicu tela

Vždy sa berie do úvahy dosiahnutý čas. Za nimi sa zaradia psy ocenené za prácu dobiedzača, a to podľa celkového správania sa v brlohu (počet pokusov o chvat, dobiedzanie, opustenie brloha ap.). Ak sa konajú skúšky dvojkoľovo, celkové poradie psov sa určí po sčítaní poradí v oboch kolách. V prípade rovnosti súčtu poradí je rozhodujúce umiestnenie psa v II. kole.

Na národných skúškach sa udeľuje najlepšiemu jedincovi z každého plemena, ak získal v oboch kolách I. cenu, čakateľstvo na Šampióna práce SR – CACT, druhému v poradí v I. cene R. CACT. Na medzinárodných skúškach sa udeľuje všetkým jedincom plemien, FCI zaradených ako pracovné, ktoré získali I. cenu s maximálnym počtom bodov, čakateľstvo na medzinárodného šampióna práce – CACIT. CACIT nadobudne platnosť až po jeho potvrdení FCI.

5. Predmety skúšok

5.1. ODVAHA

Známku 4 dostane pes, ktorý uchopí líšku za hrdlo, bok, tylo, hlavu, vyženie alebo vyviečie líšku z brloha,

Známku 3 dostane pes za iné spôsoby chvatu, ako sú uvedené v predchádzajúcom, nedokončené vyhnanie alebo za ostré, tesné dobiedzanie s pokusmi o chvat v III. kotle,

Známku 2 dostane pes za dobiedzanie s pokusmi o chvat a posunutím líšky z miesta, kde sa stretli, ďalej do brloha,

Známku 1 dostane pes, ktorý dobiedza do líšky s malým záujmom, vcelku chladne, bez kontaktu s ňou,

Známku 0 dostane pes, ktorý síce vojde do brloha, ale nemá o líšku záujem a nedobiedza ani polovicu skúšobného času, prípadne ho líška celého vytlačí z brloha.

5. 2. VYTRVALOSŤ

Známku 4 môže dostať pes, ktorý po styku s líškou brloh neopustí až do skončenia skúšobného času a je s ňou v stálom kontakte, a tiež pes, ktorý narazil na líšku, po napadnutí líškou však brloh opustí, ale znova sa doň vráti bez povzbudení vodiča.

Známku 3 dostane pes, ktorý po napadnutí líškou raz opustí brloh a vráti sa späť po povzbudení vodičom.

Známku 2 získa pes, ktorý sa po niekoľkonásobnom opustení brloha vráti späť až po pobádaní vodičom.

Známku 1 dostane pes, ktorý pri častejšom opustení brloha je viac ako polovicu skúšobného času mimo brloha a má len malý záujem o zver,

Známku 0 dostane pes, ktorý pri častom opúšťaní brloha je viac ako polovicu skúšobného času mimo brloha a nemá záujem o zver.

5.3. HLASITOSŤ

Známku 4 dostane pes, ktorý zver v kontakte s ňou vytrvalo hlási po celý skúšobný čas, najmenej však po uchopenie alebo vyhnanie z brloha.

Známku 3 dostane pes, ktorý pracuje hlasito s krátkymi prestávkami, v kontakte so zverou, najmenej však do chvatu alebo vyhnaní zveri z brloha.

Známku 2 dostane pes, ktorý hlásil zver aspoň polovicu skúšobného času.

Známku 1 dostane pes, ktorý hlásil zver len občas, bez kontaktu s ňou.

Známku 0 dostane pes, ktorý ani po preskúšaní za zástrčkou zver nehlási.

Poznámka:

Ak skúšaný pes nepreukáže hlasitosť pred chvatom, preskúša sa za zástrčkou v I. kotle, kde musí hlasito dobiedzať počas 3 minút. Líška je pritom zatvorená v I. kotle. Hlavný rozhodca môže skúšobnú dobu skrátiť, ak nadobudne presvedčenie o hlasitosti psa a hrozí zranenie psa.

Pes môže na skúškach v brlohárení podľa počtu bodov získať I., II., III. cenu alebo neobstál.

Pri zapisovaní výsledku skúšok sa okrem získanej ceny uvádza aj spôsob práce psa, napríklad I. c. – V (V – vyháňač, Š – škrtič, H – hlásič).

Majiteľ psa, ktorý získa I. cenu, môže požiadať o zapísanie psa do "Knihy brlohárov" a titul "brlohár" sa bude uvádzať pred menom psa.